วารสารเมธีวิจัย Savant Journal of Social Sciences
ปีที่ 3 ฉบับที่ 5 เดือน กันยายน – ตุลาคม พ.ศ. 2569
Volume 3 Number 5 September - October 2026

หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย: พลวัตเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ

Non-Performing Loans of Small and Medium-Sized Enterprises in Thailand: Structural Economic Dynamics

กัญญาวีร์ ทองอินทร์*, นิภาพรรณ เจนสันติกุล และรุ่งอรุณ บุญสายันต์
Kanyawee Thongin, Nipapan Jensantikul and Rungarun Boonsayan
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Master of Public Administration
Faculty of Humanities and Social Science, Khon Kaen University
*Corresponding author: kanyawee.th@gmail.com

Received 23/09/2026 | Revised 08/10/2026 | Accepted 14/10/2026

บทความวิชาการ (Academic Article)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์พลวัตเศรษฐกิจเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย โดยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเศรษฐกิจมหภาค โครงสร้างห่วงโซ่อุปทาน การแข่งขันจากสินค้านำเข้าและเศรษฐกิจดิจิทัล รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล กับความสามารถในการชำระหนี้ของภาคธุรกิจ จากการศึกษา พบว่า 1) ภาวะเศรษฐกิจที่เติบโตในระดับต่ำอย่างต่อเนื่องส่งผลให้กำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง กระทบต่อรายได้และความสามารถในการชำระหนี้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 2) โครงสร้างห่วงโซ่อุปทานที่ทำให้ธุรกิจขนาดเล็กมีอำนาจต่อรองต่ำส่งผลให้เกิดปัญหาวงจรเงินสดยาวนานและความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง 3) การแข่งขันจากสินค้านำเข้าและแพลตฟอร์มการค้าดิจิทัล ทำให้อัตรากำไรของธุรกิจลดลง ส่งผลต่อเสถียรภาพทางการเงินของกิจการ 4) การปรับตัวตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม สังคมและธรรมาภิบาลก่อให้เกิดภาระต้นทุนเพิ่มเติมสำหรับธุรกิจที่มีข้อจำกัดด้านเงินทุน สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำเป็นต้องดำเนินการอย่างบูรณาการทั้งในระดับนโยบายเศรษฐกิจมหภาคและระดับการบริหารจัดการของกิจการ โดยภาครัฐควรใช้นโยบายการเงินและการคลังเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ พัฒนากลไกสนับสนุนสภาพคล่อง และส่งเสริมระบบค้ำประกันสินเชื่อ ขณะที่ผู้ประกอบการควรพัฒนาการบริหารการเงิน การบริหารกระแสเงินสดและการจัดทำระบบบัญชี ที่มีมาตรฐาน เพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเงินและลดความเสี่ยงของการเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ในระยะยาว

คำสำคัญ: หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้; วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม; พลวัต

Abstract

This article aims to analyze the structural economic dynamics that contribute to the increase in non-performing loans among small and medium enterprises in Thailand. The study focuses on examining the relationships between macroeconomic conditions, supply chain structures, competition from imported goods and the digital economy, as well as changes in environmental, social, and governance standards, and the debt repayment capacity of the business sector. The findings indicate that: 1) persistently low economic growth reduces consumer purchasing power, thereby adversely affecting the revenue and debt repayment capacity of small and medium enterprises; 2) supply chain structures that limit the bargaining power of small businesses lead to prolonged cash conversion cycles and increased liquidity risks; 3) intensified competition from imported goods and digital commerce platforms compresses profit margins, undermining firms' financial stability; and 4) compliance with environmental, social, and governance standards imposes additional cost burdens on firms with limited financial resources.

Addressing the issue of non-performing loans among small and medium-sized enterprises requires an integrated approach spanning both macroeconomic policy and individual business management. The public sector should employ monetary and fiscal policies to stimulate the economy, develop liquidity support mechanisms, and promote credit guarantee systems. Meanwhile, entrepreneurs should improve their financial and cash flow management, as well as implement standardized accounting systems, to strengthen financial stability and mitigate the risk of non-performing loans in the long term.

Keywords: Non-performing loans; Small and medium enterprises; Dynamics

บทนำ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นองค์ประกอบสำคัญของโครงสร้างเศรษฐกิจไทย โดยมีบทบาทในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การสร้างการจ้างงาน และการกระจายรายได้ในระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค จากข้อมูลของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พบว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นแหล่งจ้างงานสำคัญของแรงงานไทยในหลายภาคส่วนของระบบเศรษฐกิจ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2566) นอกจากนี้ ภาคธุรกิจดังกล่าวยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับพื้นที่ ทั้งในภาคการผลิต ภาคการค้าปลีก และภาคบริการ ซึ่งมีส่วนช่วยกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในสังคม (นิพนธ์ พัวพงศกร, 2561)

อย่างไรก็ตาม ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเศรษฐกิจไทยเผชิญกับภาวการณ์ขยายตัวในระดับต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศกำลังพัฒนาอื่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจไทยในหลายมิติ เช่น การชะลอตัวของผลิตภาพแรงงาน การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ รวมถึงข้อจำกัดในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อ

ศักยภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว โดยภาวะเศรษฐกิจที่เติบโตในระดับต่ำส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาคธุรกิจ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งมีฐานทุนจำกัดและมีความเปราะบางต่อความผันผวนของเศรษฐกิจมหภาคมากกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ (ธนวรรธน์ พลวิชัย, 2564) ทำให้ธุรกิจขนาดเล็กจำนวนมากต้องเผชิญกับข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การแข่งขันทางธุรกิจที่รุนแรง รวมถึงความไม่แน่นอนของตลาด ซึ่งล้วนส่งผลต่อความสามารถในการดำเนินกิจการและเสถียรภาพทางการเงินของธุรกิจ

ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ภาคธุรกิจจำนวนมากเผชิญกับปัญหาด้านสภาพคล่อง และความสามารถในการดำรงกิจการ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินเป็นหลัก รายงานเสถียรภาพระบบการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยระบุว่า สัดส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมอยู่ในระดับสูงกว่าธุรกิจขนาดใหญ่หลายเท่า ซึ่งสะท้อนถึงความเปราะบางทางการเงิน ของภาคธุรกิจกลุ่มนี้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2566)

ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมิได้เกิดจากข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเพียงอย่างเดียว แต่มีความเกี่ยวข้องกับพลวัตเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็น การชะลอตัวของเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างการแข่งขันในตลาด การขยายตัวของเศรษฐกิจดิจิทัล ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้รูปแบบการแข่งขันและเงื่อนไขในการดำเนินธุรกิจเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ และอาจเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในภาคธุรกิจ

ดังนั้น การศึกษาปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจึงจำเป็นต้องพิจารณาในมุมมองเชิงโครงสร้าง โดยคำนึงถึงทั้งปัจจัยเศรษฐกิจมหภาค โครงสร้างตลาด และข้อจำกัดเชิงสถาบันที่มีผลต่อความสามารถในการดำเนินธุรกิจและการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการ

โดยบทความวิชาการนี้จึงมุ่งศึกษาพลวัตเศรษฐกิจเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเศรษฐกิจมหภาค โครงสร้างห่วงโซ่อุปทาน การแข่งขันจากสินค้านำเข้าและเศรษฐกิจดิจิทัล รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลกับความสามารถในการชำระหนี้ของภาคธุรกิจ ทั้งนี้เพื่ออธิบายกลไกเชิงโครงสร้างที่นำไปสู่ความเปราะบาง ทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และเพื่อเสนอแนวทางเชิงนโยบายและแนวทางเชิงปฏิบัติในการลดความเสี่ยงของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในระยะยาว โดยมีรายละเอียดของเนื้อหา ดังนี้

หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย: พลวัตเศรษฐกิจเชิงโครงสร้าง

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีบทบาทสำคัญต่อโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทย ทั้งในด้านการสร้างการจ้างงาน การกระจายรายได้ และการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ภาคธุรกิจกลุ่มนี้ มีข้อจำกัดหลายประการเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจขนาดใหญ่ เช่น ข้อจำกัดด้านเงินทุน เทคโนโลยี ความสามารถในการบริหารจัดการและการเข้าถึงตลาด (เอกลักษณ์ ชูพันธ์, บรรพต วิรุณราช และอนันต์ ธรรมชาลัย, 2568) ส่งผลให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความ

เปราะบางต่อความผันผวนของเศรษฐกิจมหภาคมากกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ หนึ่งในปัญหาที่สำคัญของภาควิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย คือ การเพิ่มขึ้นของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loans: NPLs) ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการชำระหนี้ที่ลดลงของผู้ประกอบการ หากพิจารณาจากข้อมูลของระบบการเงิน พบว่า สัดส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในภาคธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมักอยู่ในระดับสูงกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ เนื่องจากกิจการขนาดเล็กมีความเสี่ยงด้านรายได้และสภาพคล่องสูงกว่า รวมทั้งมีข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่หลากหลาย การเพิ่มขึ้นของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในภาควิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ไม่ได้ส่งผลกระทบเฉพาะต่อผู้ประกอบการรายบุคคลเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจโดยรวม เนื่องจากเมื่อหนี้เสียในระบบการเงินเพิ่มขึ้น สถาบันการเงินจำเป็นต้องกันเงินสำรองเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับความเสี่ยง ส่งผลให้ความสามารถในการปล่อยสินเชื่อใหม่ลดลงและอาจทำให้การลงทุนของภาคธุรกิจชะลอตัวลงในระยะยาว (ประชาไท, 2569)

นอกจากนี้ ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยังมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพลวัตเชิงโครงสร้างของเศรษฐกิจไทย ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมาเศรษฐกิจไทยเผชิญกับภาวการณ์เติบโตที่ชะลอตัว การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากร การแข่งขันจากเศรษฐกิจโลก และการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้รูปแบบการแข่งขันทางธุรกิจเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ ภายใต้บริบทดังกล่าว วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมจำนวนมากต้องเผชิญกับแรงกดดันหลายด้านพร้อมกัน ไม่ว่าจะเป็นการชะลอตัวของอุปสงค์ภายในประเทศ การแข่งขันด้านราคาจากสินค้านำเข้า การปรับตัวต่อเศรษฐกิจดิจิทัล และการปรับตัวให้สอดคล้องกับ มาตรฐานทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เช่น มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้ต้นทุนในการดำเนินธุรกิจเพิ่มขึ้น ขณะที่รายได้ของกิจการอาจไม่เพิ่มขึ้นในอัตราที่สอดคล้องกัน เมื่อรายได้ของธุรกิจเพิ่มขึ้น ในอัตราที่จำกัด ขณะที่ต้นทุนในการดำเนินงานและภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความสามารถในการชำระหนี้ของกิจการ ย่อมลดลง ส่งผลให้ความเสี่ยงในการเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ปัญหาดังกล่าวจึงมิได้เป็นเพียงปัญหา ของผู้ประกอบการรายบุคคลเท่านั้น แต่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับทั้งนโยบายเศรษฐกิจมหภาค โครงสร้างตลาด และข้อจำกัดในการเข้าถึงทรัพยากรทางการเงินของภาคธุรกิจ ดังนั้น การศึกษาปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจึงจำเป็นต้องพิจารณาในมุมมองเชิงโครงสร้าง โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจมหภาค โครงสร้างการแข่งขันทางธุรกิจ และความสามารถในการชำระหนี้ของภาคธุรกิจ เพื่อทำความเข้าใจกลไกที่นำไปสู่ความเปราะบางทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและเพื่อกำหนดแนวทางเชิงนโยบายที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาในระยะยาว

การเพิ่มขึ้นของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยมิได้เกิดจากปัจจัย เฉพาะด้านการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลจากพลวัตเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ปัจจัยเชิงโครงสร้างเหล่านี้เกี่ยวข้องกับทั้งภาวะเศรษฐกิจมหภาค โครงสร้างของห่วงโซ่อุปทาน การเปลี่ยนแปลงของระบบการแข่งขันในตลาด และมาตรฐานทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ซึ่งล้วนส่งผลต่อศักยภาพในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมถึงความสามารถในการชำระหนี้ของกิจการ การวิเคราะห์เชิงโครงสร้างสามารถพิจารณาได้จากปัจจัยสำคัญหลายประการ ดังต่อไปนี้

1. ภาวะเศรษฐกิจที่เติบโตต่ำอย่างต่อเนื่อง เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเฉพาะในประเทศที่โครงสร้างเศรษฐกิจพึ่งพา การส่งออกและการบริโภคภายในประเทศเป็นหลัก ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเศรษฐกิจไทยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยประมาณร้อยละสองถึงสามต่อปี ซึ่งต่ำกว่าศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศและต่ำกว่าหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาวะการเติบโต ทางเศรษฐกิจที่จำกัดดังกล่าวสะท้อนถึงข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของเศรษฐกิจไทยในหลายด้าน เช่น การชะลอตัวของผลิตภาพแรงงาน การขาดการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี และโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (สมาคมมิตรภาพไทย-เวียดนาม, 2569) และจากข้อมูลการประชุมคณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) (2569) ต่างยืนยันตรงกันว่าเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มชะลอตัวลงจากช่วงครึ่งแรกของปี 2568 โดยเป็นผลจากทั้งปัจจัยเชิงวัฏจักรและปัจจัยเชิงโครงสร้างที่ทับซ้อนกัน และกลายเป็นความท้าทายสำคัญต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจ ส่งผลให้เศรษฐกิจในช่วงปี 2568-2570 มีแนวโน้มเติบโตได้ในอัตราค่อนข้างต่ำโดยมีสาเหตุหลักจากปัจจัยด้านอุปทาน ภาวะเศรษฐกิจที่ขยายตัวต่ำกว่าระดับศักยภาพ ภาวะการเงินโดยรวมยังอยู่ในทิศทางหดตัวต่อเนื่อง สะท้อนความต้องการสินเชื่อที่เติบโตช้าลงตามเศรษฐกิจที่ขยายตัวในอัตราต่ำ (ไทยพับลิก้า, 2569)

เมื่อเศรษฐกิจขยายตัวในระดับต่ำ รายได้ของครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราที่จำกัด ส่งผลให้กำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง การชะลอตัวของการบริโภค ภาคเอกชนส่งผลกระทบโดยตรงต่อยอดขายของธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางที่พึ่งพาตลาดภายในประเทศเป็นหลัก การลดลงของรายได้จากการดำเนินธุรกิจส่งผลให้กิจการจำนวนมากเผชิญกับข้อจำกัดด้านกระแส เงินสด เมื่อรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและภาระดอกเบี้ยเงินกู้ ธุรกิจอาจต้องเผชิญกับความยากลำบากในการชำระเงินต้นและดอกเบี้ยตามกำหนด ส่งผลให้หนี้สินของกิจการมีความเสี่ยงที่จะกลายเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในที่สุด นอกจากนี้ภาวะเศรษฐกิจที่เติบโตต่ำยังส่งผลให้การลงทุนของภาคเอกชนชะลอตัว เนื่องจากผู้ประกอบการ มีความระมัดระวังในการขยายธุรกิจหรือการลงทุนใหม่ เมื่อการลงทุนลดลง โอกาสในการเพิ่มผลิตภาพและการสร้างรายได้ของธุรกิจจึงลดลงตามไปด้วย ซึ่งยิ่งทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของธุรกิจอ่อนแอลงในระยะยาว

2. โครงสร้างห่วงโซ่อุปทานของเศรษฐกิจไทยมีลักษณะที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำนวนมากทำหน้าที่เป็นผู้ผลิตชิ้นส่วน ผู้รับจ้างผลิต หรือผู้ให้บริการในระดับรองของระบบการผลิต โดยต้องพึ่งพาธุรกิจ ขนาดใหญ่หรือบริษัทข้ามชาติ ในฐานะผู้ซื้อสินค้าและบริการ โครงสร้างดังกล่าวทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีอำนาจต่อรองทางการค้าค่อนข้างจำกัด ทั้งในด้านราคาสินค้า เงื่อนไขการส่งมอบสินค้าและเงื่อนไขการชำระเงิน ธุรกิจขนาดใหญ่ซึ่งมีอำนาจต่อรองสูงกว่าสามารถกำหนดเงื่อนไขทางการค้าที่เอื้อประโยชน์ต่อฝ่ายตนได้มากกว่า หนึ่งในประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อสภาพคล่องของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมคือเงื่อนไขการชำระเงินที่ยืดเยื้อในหลายกรณี ธุรกิจต้องรอการชำระเงินจากลูกค้าเป็นระยะเวลานาน สถานการณ์ดังกล่าวทำให้ธุรกิจต้องรับภาระต้นทุนการดำเนินงานล่วงหน้า เช่น ค่าวัตถุดิบ ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายในการผลิต ในขณะที่รายได้จากการขายสินค้ายังไม่ได้รับการชำระ ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างรายรับและรายจ่ายของกิจการ เมื่อวงจรเงินสดของธุรกิจยาวขึ้น กิจการจำนวนมากจึงจำเป็นต้องพึ่งพาเงินกู้ระยะสั้นจากสถาบันการเงินเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียน หากธุรกิจไม่สามารถบริหารจัดการกระแสเงินสดได้อย่างมีประสิทธิภาพก็อาจนำไปสู่ปัญหาสภาพคล่องและเพิ่มความเสี่ยงต่อการผิดนัดชำระหนี้ในที่สุด

3. การแข่งขันจากสินค้านำเข้าและเศรษฐกิจดิจิทัล การเปิดเสรีทางการค้าและการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างการแข่งขันในตลาดอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของสินค้านำเข้าจากประเทศที่มีต้นทุนการผลิตต่ำ รวมถึงการเติบโตของแพลตฟอร์มการค้าดิจิทัลที่เชื่อมโยงผู้ผลิตและผู้บริโภคจากทั่วโลกเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะการเติบโตของธุรกิจและแพลตฟอร์ม E-commerce ข้ามชาติ โดยพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนมาซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น ผนวกกับการเข้ามาแข่งขันของแพลตฟอร์ม E-commerce ข้ามชาติ ที่มีศักยภาพในการแข่งขันสูงทั้งในแง่ความหลากหลายของสินค้าและระดับราคา กลายเป็นอีกหนึ่งปัจจัยเร่งให้เกิดการทะลักเข้ามาของสินค้าจากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากจีนสอดคล้องกับรายงาน The Future Shopper Report (2023 อ้างถึงใน Policy Watch, 2568) ที่ระบุว่า กว่า 1 ใน 3 ของการจับจ่ายสินค้าอุปโภคบริโภคบนแพลตฟอร์มออนไลน์ในประเทศไทยเป็นการสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศ โดยหมวดหมู่สินค้าที่ได้รับความนิยมสูงสุด ได้แก่ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์, เสื้อผ้า, เครื่องใช้ไฟฟ้า และของใช้ในครัวเรือน นอกจากนี้แรงขับเคลื่อนที่ทำให้มูลค่านำเข้าของประเทศไทยเร่งตัวขึ้นในระยะหลัง มาจากการเพิ่มจานวนของภาคธุรกิจที่มีการพึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าในสัดส่วนที่สูง (High import content) ซึ่งกิจการเหล่านี้เกิดขึ้นได้ทั้งจากผู้ประกอบการไทยและต่างชาติ ที่บางส่วนอาจมีการดำเนินธุรกิจเพียงเพื่อใช้ประเทศไทยเป็นฐานการประกอบหรือแปรรูป สินค้าขั้นต้น (Mini-processing) เช่น การนำเข้าชิ้นส่วน หรือสินค้าประกอบเกือบเสร็จจากประเทศต้นทาง แล้วนำมาประกอบขั้นสุดท้ายในไทยเพื่อส่งออกต่อไปยังประเทศที่สาม เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการจากผู้ผลิตในต่างประเทศได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้ธุรกิจในประเทศต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะการแข่งขันด้านราคา สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งมีข้อจำกัดด้านเทคโนโลยี การผลิต และการตลาด การแข่งขันกับสินค้านำเข้าที่มีต้นทุนต่ำจึงเป็นความท้าทายสำคัญ ธุรกิจจำนวนมากจำเป็นต้องลดราคาสินค้าเพื่อรักษาส่วนแบ่งตลาด ส่งผลให้อัตรากำไรลดลงอย่างต่อเนื่องการลดลงของกำไรส่งผลให้ความสามารถในการสะสมทุนของกิจการลดลง ธุรกิจมีทรัพยากรทางการเงินน้อยลง สำหรับการลงทุนในเทคโนโลยี การพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือการขยายกิจการ เมื่อรายได้และกำไรของกิจการลดลง ความสามารถในการชำระหนี้ย่อมลดลงตามไปด้วย ซึ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดหนี้ที่ ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในระยะยาว

4. การเปลี่ยนผ่านสู่มาตรฐานสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล ซึ่งมีกรอบการประเมิน 3 มิติ คือ 4.1) การบริหารจัดการผลกระทบที่องค์กรมีต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การจัดการของเสีย และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 4.2) การคำนึงถึงแรงงาน สิทธิมนุษยชน และการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น นโยบายแรงงานที่เป็นธรรม การป้องกันการใช้แรงงานเด็กและการส่งเสริมความหลากหลายทางเพศ 4.3) การดำเนินงานที่โปร่งใสและมีความรับผิดชอบ เช่น การป้องกันการทุจริต การกำกับดูแลที่เป็นอิสระ และโครงสร้างค่าตอบแทนของผู้บริหาร (นิพพิชฌน์ กมลธีระวิทย์, นันทนา แจ้งสว่าง และกรพินธุ์ กลิ่นเกษร, 2568) โดยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดทิศทางของการค้าและการลงทุนในเศรษฐกิจโลก บริษัทขนาดใหญ่ นักลงทุน และผู้บริโภค ในหลายประเทศให้ความสำคัญกับมาตรฐานดังกล่าวมากขึ้น การปรับตัวให้สอดคล้องกับมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลมักต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก เช่น การปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การพัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการภายในองค์กรสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีข้อจำกัดด้านเงินทุนและเทคโนโลยี การปรับตัวตามมาตรฐานดังกล่าวอาจเป็นภาระต้นทุนที่สำคัญ

หากธุรกิจไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ก็อาจสูญเสียโอกาสในการเข้าถึงตลาดหรือห่วงโซ่อุปทานระดับโลก ต้นทุนในการปรับตัวที่เพิ่มขึ้นอาจส่งผลกระทบต่อสถานะทางการเงินของกิจการ โดยเฉพาะในกรณีที่ธุรกิจต้องกู้ยืมเงินเพื่อใช้ในการลงทุนเพิ่มเติม ภาระหนี้สินที่เพิ่มขึ้นอาจเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในอนาคต

โดยสรุป การเพิ่มขึ้นของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในภาควิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมิได้ส่งผลกระทบเฉพาะต่อกิจการรายบุคคลเท่านั้น แต่ยังอาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมในหลายมิติ คือ ประการแรก การเพิ่มขึ้นของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ทำให้สถาบันการเงินต้องกันเงินสำรองเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับความเสี่ยง จากการผิดนัดชำระหนี้ ส่งผลให้ความสามารถในการปล่อยสินเชื่อใหม่ของสถาบันการเงินลดลง ประการที่สอง การลดลงของสินเชื่อใหม่อาจส่งผลให้การลงทุนของภาคธุรกิจชะลอตัว เมื่อธุรกิจไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างเพียงพอ โอกาสในการขยายกิจการและการพัฒนานวัตกรรมย่อมลดลง ซึ่งอาจส่งผลต่อศักยภาพการเติบโตของเศรษฐกิจในระยะยาว ประการที่สาม หากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำนวนมากไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ อาจนำไปสู่การปิดกิจการของธุรกิจจำนวนมาก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการจ้างงานและรายได้ของครัวเรือน เนื่องจากธุรกิจกลุ่มนี้เป็นแหล่งจ้างงานสำคัญ ของแรงงานในระบบเศรษฐกิจไทย ดังนั้น ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจึงมิได้เป็นเพียงปัญหา ของภาคธุรกิจเท่านั้นแต่ยังเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจโดยรวม ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขผ่านมาตรการเชิงนโยบายและการปรับตัวของภาคธุรกิจอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การแก้ไขปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำเป็นต้องดำเนินการผ่านมาตรการ ด้านการเงิน การคลังอย่างเป็นระบบ เนื่องจากปัญหาดังกล่าวเกี่ยวข้องโดยตรงกับสภาพคล่องของกิจการ ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ต้นทุนทางการเงิน และโครงสร้างรายได้ของธุรกิจหากมาตรการทางการเงิน การคลังสามารถออกแบบ ได้อย่างเหมาะสมจะช่วยลดแรงกดดันด้านหนี้สินเพิ่มความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ประกอบการ และเสริมสร้างเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจโดยรวมซึ่งมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการเงินการคลังสามารถแบ่งออกเป็นสองระดับหลัก ได้แก่ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในระดับมหภาค ซึ่งเป็นบทบาทของภาครัฐในการกำหนดนโยบายการคลัง การจัดสรรงบประมาณ และการกำกับดูแลระบบการเงิน และข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติในระดับกิจการ ซึ่งเป็นแนวทางที่ผู้ประกอบการสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการ ทางการเงินของธุรกิจเพื่อลดความเสี่ยงด้านหนี้สินและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการ โดยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1. การใช้นโยบายการคลังเพื่อกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจและเพิ่มรายได้ของภาคธุรกิจ ภาครัฐควรใช้นโยบายการคลังเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในช่วงที่เศรษฐกิจชะลอตัวหรือมีความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจสูง การเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐในโครงการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบคมนาคม ระบบโลจิสติกส์ และโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล จะช่วยสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจในวงกว้างและเพิ่มโอกาสทางธุรกิจให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เมื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น รายได้ของธุรกิจย่อมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งช่วยเพิ่มกระแสเงินสดของกิจการและลดความเสี่ยงในการผิดนัดชำระหนี้ การกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านนโยบายการคลังจึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยลดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในภาคธุรกิจได้ในทางอ้อม นอกจากนี้การใช้จ่ายภาครัฐยังสามารถช่วย

สร้างตลาดใหม่ให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผ่านการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ ซึ่งจะช่วยเพิ่มรายได้และสร้างความมั่นคงทางการเงินให้กับกิจการในระยะยาว

2. การจัดตั้งกองทุนเสริมสภาพคล่องสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หนึ่งในปัญหาสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมคือข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยเฉพาะในช่วงที่เศรษฐกิจชะลอตัวหรือเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ ธุรกิจจำนวนมากอาจประสบปัญหาขาดเงินทุนหมุนเวียน แม้ว่าจะยังมีศักยภาพ ในการดำเนินธุรกิจในระยะยาว ภาครัฐจึงควรจัดตั้งกองทุนเสริมสภาพคล่องสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้กับผู้ประกอบการที่ประสบปัญหาสภาพคล่องชั่วคราว กองทุนดังกล่าวควรมีเงื่อนไขที่เอื้อต่อการเข้าถึงของธุรกิจขนาดเล็ก เช่น การลดข้อกำหนดด้านหลักประกัน การกำหนดระยะเวลาการชำระหนี้ที่เหมาะสมและการให้ระยะเวลาปลอดการชำระเงินต้นในช่วงเริ่มต้น มาตรการดังกล่าวช่วยให้กิจการสามารถรักษาสภาพคล่องทางการเงินและดำเนินธุรกิจต่อไปได้โดยไม่ต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนสูง

3. การพัฒนาระบบค้ำประกันสินเชื่อของภาครัฐ ด้วยการขาดหลักประกันเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อจากสถาบันการเงินได้ ภาครัฐจึงควรพัฒนาระบบค้ำประกันสินเชื่อเพื่อช่วยลดความเสี่ยงของสถาบันการเงินในการปล่อยสินเชื่อ ซึ่งประเทศไทยยังคงมีความจำเป็นต้องยกระดับการค้ำประกันสินเชื่อ ที่เป็นนโยบายของภาครัฐ เพื่อตอบสนองต่อปัญหาความเสี่ยงด้านเครดิตในภาวะวิกฤตได้อย่างทันการณ์ เพียงพอ และครอบคลุมภาคธุรกิจที่ได้รับผลกระทบเพื่อให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนและ ดำเนินการเป็นการในภาวะวิกฤตต่อไปได้ ดังนั้น กระทรวงการคลังโดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) และธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ร่วมกันยกร่างพระราชบัญญัติสถาบันค้ำประกันเครดิตแห่งชาติ พ.ศ. ... ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถาบันค้ำประกันเครดิตแห่งชาติ (National Credit Guarantee Agency) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าถึงเครดิตของผู้ประกอบการ SMEs ทำหน้าที่ในการค้ำประกันกันสินเชื่อที่มีรูปแบบที่แตกต่างและมีขอบเขตที่กว้างกว่าการค้ำประกันสินเชื่อในปัจจุบัน มีการจัดการฐานข้อมูลความเสี่ยง ด้านเครดิตและนำมาใช้ในการค้ำประกันสินเชื่อได้อย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน (สำนักงานคลังจังหวัดลำพูน, 2568)

โดยระบบค้ำประกันสินเชื่อทำหน้าที่รับประกันความเสี่ยงบางส่วนของเงินกู้ หากผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ รัฐจะรับภาระความเสียหายบางส่วนแทนสถาบันการเงิน กลไกดังกล่าวช่วยเพิ่มความมั่นใจให้กับสถาบันการเงินในการปล่อยสินเชื่อให้กับธุรกิจที่มีศักยภาพ แต่ขาดหลักประกัน เมื่อผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น จะช่วยให้ธุรกิจมีโอกาสลงทุน ปรับปรุงกระบวนการผลิตและขยายกิจการ ซึ่งจะช่วยเพิ่มรายได้และลดความเสี่ยงของการเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในระยะยาว

4. การใช้มาตรการทางภาษีเพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูธุรกิจ เช่น พระราชบัญญัติการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน พ.ศ. 2560 ที่มีขอบเขตการสนับสนุนและสิทธิประโยชน์ที่มุ่งเน้นไปที่กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพสูงมากขึ้น โดยให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีและมาตรการช่วยเหลือทางการเงินที่ออกแบบมาเพื่อกระตุ้นการลงทุนโดยเฉพาะ อาทิ การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุด 15 ปี ซึ่งมากกว่ากฎหมายส่งเสริมการลงทุนที่ให้สิทธิยกเว้นสูงสุดเพียง 8 ปี การให้เงินสนับสนุนจากกองทุนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย และการให้ความช่วยเหลือด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นต้น (จารุกิตติ์ งามสมทรง และศิริญญา ดุสิตนานนท์, 2568)

มาตรการทางภาษีเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือสำคัญของนโยบายการคลังที่สามารถช่วยลดภาระทางการเงินของผู้ประกอบการได้ ภาครัฐสามารถดำเนินมาตรการลดหย่อนภาษีหรือให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ธุรกิจที่ลงทุนในเทคโนโลยี การพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือการฝึกอบรมแรงงาน มาตรการทางภาษียังสามารถช่วยเพิ่มกระแสเงินสดของกิจการทำให้ธุรกิจมีทรัพยากรทางการเงินมากขึ้นสำหรับการชำระหนี้หรือการลงทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน นอกจากนี้การปรับปรุงระบบภาษีให้มีความยืดหยุ่น เช่น การขยายระยะเวลาการชำระภาษีในช่วงเศรษฐกิจชะลอตัว ยังช่วยลดแรงกดดันทางการเงินของผู้ประกอบการได้อย่างมีนัยสำคัญ

5. การดำเนินนโยบายอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ การดำเนินนโยบายการเงินเพื่อควบคุมอัตราเงินเฟ้อโดยการปรับอัตราดอกเบี้ยนโยบาย จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจผ่าน 5 ช่องทางหลัก คือ ช่องทางอัตราดอกเบี้ย ช่องทางสินเชื่อ ช่องทางราคาสินทรัพย์ ช่องทางอัตราแลกเปลี่ยน และช่องทางการคาดการณ์ โดยการส่งผ่านแต่ละช่องทาง นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการบริโภคและการลงทุนในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลต่อเนื่องไปยังปริมาณการผลิต ระดับราคาสินค้า และอัตราเงินเฟ้อในท้ายที่สุด (พรภวิษย์เฟื่องฟูขจร, 2566)

ดังนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยควรดำเนินนโยบายอัตราดอกเบี้ยให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจโดยเฉพาะในช่วงที่เศรษฐกิจเติบโตในระดับต่ำและภาคธุรกิจมีความเปราะบาง การรักษาระดับอัตราดอกเบี้ยให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมจะช่วยลดต้นทุนทางการเงินของผู้ประกอบการ ส่งผลให้ภาระดอกเบี้ยเงินกู้ลดลง และช่วยเพิ่มความสามารถในการชำระหนี้ของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม นอกจากนี้อัตราดอกเบี้ยที่อยู่ในระดับต่ำยังช่วยกระตุ้นการลงทุนและการบริโภคภายในประเทศ ซึ่งจะส่งผลเชิงบวกต่อรายได้ของภาคธุรกิจและลดความเสี่ยงของการเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในระบบเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. การวางแผนทางการเงินและการบริหารกระแสเงินสด ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการวางแผนทางการเงินอย่างเป็นระบบ โดยการจัดทำบัญชี ประมาณการรายได้ ค่าใช้จ่าย และกระแสเงินสดล่วงหน้า การวางแผนดังกล่าวช่วยให้กิจการสามารถคาดการณ์ความต้องการเงินทุนและเตรียมการรับมือกับความผันผวนทางเศรษฐกิจได้ การบริหารกระแสเงินสดอย่างมีประสิทธิภาพ ยังรวมถึงการควบคุมระยะเวลาการเก็บหนี้จากลูกค้า การจัดการสินค้าคงคลังและการบริหารการชำระหนี้กับคู่ค้าอย่างเหมาะสม แนวทางเหล่านี้ช่วยให้กิจการสามารถรักษาสภาพคล่องทางการเงินและลดความเสี่ยงในการผิดนัดชำระหนี้

2. การบริหารโครงสร้างหนี้ของกิจการ ผู้ประกอบการควรบริหารโครงสร้างหนี้ของกิจการให้เหมาะสมกับความสามารถในการชำระหนี้ โดยหลีกเลี่ยงการพึ่งพาเงินกู้ระยะสั้นสำหรับการลงทุนระยะยาว และควรเลือกแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนทางการเงินต่ำที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ การกระจายแหล่งเงินทุน เช่น การใช้สินเชื่อจากหลายสถาบันการเงิน หรือการใช้แหล่งเงินทุนทางเลือก เช่น เงินทุนร่วมลงทุนหรือการระดมทุนผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล สามารถช่วยลดความเสี่ยงทางการเงินของกิจการได้

3. การจัดทำระบบบัญชีและข้อมูลทางการเงินที่มีมาตรฐาน ผู้ประกอบการควรมีระบบบัญชีที่เป็นมาตรฐาน ซึ่งมีความสำคัญต่อการบริหารธุรกิจและการเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการติดตามรายได้ ต้นทุน กระแสเงินสด และภาระหนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจทางการเงิน เนื่องจากข้อมูลทางการเงิน ที่ถูกต้องและโปร่งใสช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถวิเคราะห์สถานะทางการเงินของกิจการได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ข้อมูลทางบัญชีที่มีมาตรฐานยังช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของกิจการต่อ

สถาบันการเงิน ทำให้ธุรกิจสามารถเข้าถึงสินเชื่อได้ง่ายขึ้น และสามารถวางแผนการลงทุนหรือการปรับโครงสร้างหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การปรับโครงสร้างหนี้กับสถาบันการเงิน ผู้ประกอบการควรเจรจาปรับโครงสร้างหนี้กับสถาบันการเงินตั้งแต่เริ่มมีสัญญาณความเสี่ยง แทนการรอจนกลายเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เนื่องจากมาตรการเชิงป้องกันมีโอกาสช่วยรักษาความสามารถในการดำเนินธุรกิจได้มากกว่า

5. การลดการพึ่งพารายได้จากตลาดหรือผลิตภัณฑ์เพียงประเภทเดียว โดยผู้ประกอบการควรกระจายแหล่งรายได้และลดการพึ่งพารายได้จากตลาดหรือผลิตภัณฑ์เพียงประเภทเดียว เพื่อเพิ่มความสามารถในการรองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจและลดความเสี่ยงด้านกระแสเงินสด

บทสรุป

จากการวิเคราะห์พลวัตเศรษฐกิจเชิงโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย สามารถสรุปได้ว่า ปัญหาดังกล่าวมิได้เป็นผลมาจากข้อบกพร่องในการบริหารจัดการของผู้ประกอบการเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลสะสมจากปัจจัยเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจไทยที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายทศวรรษ ที่ผ่านมาปัจจัยเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องทั้งในระดับเศรษฐกิจมหภาค โครงสร้างตลาด และข้อจำกัดเชิงสถาบัน ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อศักยภาพในการดำเนินธุรกิจและความสามารถในการชำระหนี้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อาทิ ภาวะเศรษฐกิจที่เติบโตในระดับต่ำอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ของภาคธุรกิจ โครงสร้างห่วงโซ่อุปทานของเศรษฐกิจไทย ที่มีความเสี่ยงต่อปัญหาสภาพคล่อง หากกิจการไม่สามารถบริหารจัดการกระแสเงินสดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น เมื่อพิจารณาในภาพรวมปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจึงเป็นผลจากการผสมผสานของปัจจัยเชิงโครงสร้างหลายประการ ทั้งด้านเศรษฐกิจมหภาค โครงสร้างการแข่งขันในตลาด และข้อจำกัดในการเข้าถึงทรัพยากรทางการเงินและเทคโนโลยี ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความเปราะบางต่อความผันผวนทางเศรษฐกิจมากกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ และการเพิ่มขึ้นของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในภาควิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยังอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจโดยรวม โดยปัจจัยเหล่านี้มีความเชื่อมโยงกันและส่งผ่านมายังวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ผ่านกลไกด้านรายได้ ต้นทุน กระแสเงินสด สภาพคล่อง และความสามารถในการชำระหนี้ จนนำไปสู่ความเสี่ยงต่อการเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

ดังนั้น การแก้ไขปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจึงจำเป็นต้องพิจารณาในมุมมองเชิงระบบ โดยต้องคำนึงถึงทั้งปัจจัยเชิงโครงสร้างของเศรษฐกิจมหภาค โครงสร้างตลาด และข้อจำกัดของภาคธุรกิจ การดำเนินมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวควรเป็นการดำเนินการแบบบูรณาการ ทั้งในระดับนโยบายเศรษฐกิจและระดับการบริหารจัดการของกิจการ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาควิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ลดความเสี่ยงของการเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้และสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างยั่งยืนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

จารุกิตติ์ งามสมทรง และศิริญญา ดุสิตนานนท์. (2568). ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการภาษีเพื่อการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพไทยภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 และพระราชบัญญัติการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย พ.ศ. 2560

ศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศสิงคโปร์ ญี่ปุ่น. *วารสารนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 9(2), 94-118.

ไทยพับลิก้า. (2569). *ธปท.ชี้เศรษฐกิจไทยโตต่ำกว่าศักยภาพต่อเนื่อง ดอกเบี้ยนโยบายอยู่ในระดับประคองการฟื้นตัว แต่ต้องรักษา "Policy Space"*. https://thaipublica.org/2026/01/bank-of-thailand-monetary-policy-forum-2025-4/

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). *รายงานเสถียรภาพระบบการเงินไทย ปี 2566*. ธนาคารแห่งประเทศไทย.

ธนวรรธน์ พลวิชัย. (2564). แนวโน้มเศรษฐกิจไทยและผลกระทบต่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. *วารสารเศรษฐศาสตร์และธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 14(2), 45-60.

นิพนธ์ พัวพงศกร. (2561). โครงสร้างเศรษฐกิจไทยกับความท้าทายของการพัฒนาในระยะยาว. *วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์*, 36(2), 1–28.

นิพพิชฌน์ กมลธีระวิทย์, นันทนา แจ้งสว่าง และกรพินธุ์ กลิ่นเกสร. (2568). ผลกระทบของมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม สังคมและธรรมาภิบาล (ESG) ต่อแนวทางการตรวจสอบบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 27(3), 72-85.

ประชาไท. (2569). *กมธ.พัฒนาเศรษฐกิจ ถกสถานการณ์ SMEs พบภาคการผลิตหดตัว หนี้เสียพุ่ง 28% 'ธุรกิจซอมบี้' เพิ่มขึ้น จี้รัฐเร่งอุดช่องโหว่การช่วยเหลือ*. https://prachatai.com/journal/2026/07/117962

พรภวิษย์ เฟื่องฟูขจร. (2566). *การส่งผ่านนโยบายการเงินต่อความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมาคมมิตรภาพไทย-เวียดนาม. (2569). *เศรษฐกิจไทยปี 2026 กับบทบาทระดับธรรมชาติของเศรษฐกิจไทย*. https://www.tvfa.or.th/tvfa_detail.php?qno=12479

สำนักงานคลังจังหวัดลำพูน. (2568). *มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 19 สิงหาคม 2568 ประเด็นเศรษฐกิจ กระทรวงการคลัง และกรมบัญชีกลาง สำนักงานคลังจังหวัดลำพูน*. https://infocenter.oic.go.th/upload/cms/1759463682_4951.pdf

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2566). *รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2566*. https://bds.sme.go.th/Files/f5e20d92-138e-48f2-a29f-5a6c3a37cfd0.pdf

เอกลักษณ์ ชูพันธ์, บรรพต วิรุณราช และอนันต์ ธรรมชาลัย. (2568). ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จากหน่วยงานภาครัฐ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 21(2), 317-329.

Policy Watch. (2568). *สงครามการค้ากำลังเปลี่ยนธุรกิจไทย กลายเป็นยี่ปั๊ว-เลิกผลิตแข่งขัน*. https://policywatch.thaipbs.or.th/article/investment-80